

המסע המופלא לעידן המכונות

טרוך (גת-תלאביב ארצות-הברית) – זהו הסרט הראשון שמציג בצורה גלויה ומפורשת את הצופה בפני עידן העתיד: בני-האדם עצמם את מקומם למכונות, או במיקרה הטוב, הופכים בעצמם למכונות, כדי לחיבוק במכונות אחרות. הרעיון הזה מבצבץ ברוב סרטי האפקטים של התקופה האחרונה, אבל כאן אין מנוס מהתמודדות ישירה עימו. רעיון העלילה לקוח מסרט מדע בדיוני יש בשם המסע המופלא, שבו צימקן צוות-רופאים עד כדי כך, שאפשר היה לדחוס אותם לתוך מערכת חדים של מדען מוכה טרומבוזה, כדי לרפאו. הפעם מושגת הגיבור לא בגוף של האדם אלא בגוף של מחשב. הוא הופך חייל באחד מאותם מיטחקי וידיאו המפוצצים לרוב, ויוצא גלולות את המזימה השטנית של נבל להשתלט על העולם כולו בעזרת ביקורת ממוחשבת. מכאן והלאה זה אינו שונה מכל סיפור-הרפתקאות אחר, במה שנוגע לעלילה. השוני הוא בדרך שבה מתנהלים המאבקים בין הגיבורים וכוונות-הרשע, כאשר בני-אדם ופונקציות אלקטרוניות מתערבבים ביניהם. מותר להניח, כי צופים מעל גיל 20 יתבוננו במסך במבט משתאה, בלי להבין בדיוק מה קורה, שעה שילדיהם יצחלו משימחה, חשים עצמם בנוח, כאילו ישבו בכורסה ושיחקו במכשיר וידיאו. אין ספק שאולפני דיסני עשו כאן עבודה מרהיבה לעיניים, וזהו סרט מרתק מבחינה חזותית, ויש להניח שעולם האנימציה

ברוס בוקליטר וסינדי מורגן: מיטחקי טלוויזיה

ישתמש עוד שנים רבות במה שפותח לצורך הסרטה זו. כל נסיון לדבר כאן על מיטחק, בימוי, אישיות של כוכבים, או אפילו עלילה, במובן המקובל של המילה, הוא הסרטיסטים לחלוטין. אולי התפקיד החשוב שיש לסרט הזה הוא כאבן-בוחן: מי שיתמצא – סימן שעשה את הצעד הגדול לקראת שנות האלפיים; מי שיחוש שהוא במבוכ שאין ממנו מוצא – שיתחם במילחמה ושלום, ויקווה כי נותרו עוד כמה שנים עד שהעולם כולו ייראה כמו טרוך.

קן מרשל: מסע נפלאות להצלת הנסיכה

מיתולוגיה עלובה עם אפקטים

המצמד על יבשת קרול (אלבני, תלאביב, ארצות-הברית) – תערוכת מוזרה זו בין קטן הברבארי ומילחמת-הכוכבים מנסה שוב ליצור מיתולוגיה דמיונית בעזרת אפקטים מיוחדים, לבלבל בין עבר, הווה ועתיד, ולתרוץ את הכל בכך שהעלילה מתרחשת בכוכב-לכת אחר (קרול), שמפניו הסרט מתייחסים אליו בטעות כאל יבשת. לאותו כוכב-לכת הגיע המיבצר השחור, מעין חללית בדמות הר, שמשנה כל יום את מקום הימצאה על פני הכוכב, שגופו זהים בהחלט לגופי האדמה. על המיבצר שולטת החיה, יצור מפחיד וכל-יכול, אשר איש לא ראה מעולם. החיה שולחת חייליה, המזכירים קצת את ג'ודי דארט ויידר ממילחמת-הכוכבים, כדי להרוס, לשרוף ולהשמיד כל מה שנקרה בדרכם. אבל האגדה אומרת, שכאשר הניסיה שיורשת ממלכה אחת על כוכב-לכת זה תינשא לנסיך שיורש את הממלכה השנייה, ואש האהבה תעבור ביניהם – יבוא הקץ על המיבצר השחור ועל מעשיו הנפשעים. זה בדיוק מה שהסרט מנסה לספר. באמצע וכנסים כל מיני יצורים מפחידים, כמו עכביש מבדולה, קיקלופ, סוסים השועטים במהירות-הקול ונביאים עיוורים, השולים את ידיעותיהם מתוך אינז'ינר. הנסיכה נלכדת בתוך במיזר, משום שהיצור המיפלצתי רוצה לשאת אותה לעצמו. הנסיך מגינס חילותיו למסע-נפלאות שיציל את הנסיכה – ואת היתר אין צורך להסביר. בימים טרופים אלה, כאשר נדמה שאין דבר מוזר ככל

שיחיה שאי-אפשר להעלות על המסך, זקק סרט כזה ליצורים בעלי דמיון פורה באופן יוצא מן הכלל, או לפחות לכוכבים שאישיזותם וחזותם מרתקים כל-יך – שהם נושאים על גבם את העלילה. שני הדברים חסרים כאן באותה המידה. הבימאי פטר ייס עושה עבודת-תיאום יותר מאשר עבודת-יצירה, וכן מארשל (שהתפרסם כמאנרק מולו בסידרת טלוויזיה שלא התגנה בארץ) רחוק מהצגת אישיות קולנועית עוצרת-נשימה. כל מה שנותר, זה צדור של אפקטים מיוחדים, אבל אלה כבר אינם מרשימים.

התותח יורה, והאוטובוס הופך לגל חורבות, שבו מתערכות הרמויות הלכנות והאדומות, המרוסקות לחלוטין. הטייס הוועם מאיים לערוך חשבון נוקב עם המכונאים שלו. הם לא טיפלו בצידור של המסוק כפי שצריך, ולכן הוא לא ידע להבחין בין טובים ורעים. איוו נחמה נפלאה! הרילוגים בין הומור שחור, מן הסוג הזה, לקטעי פעילות קרחתניים, מאפשרים לסרט להיצמר לנוסחה שהוליווד מעריצה כלי-כך: בידור בכל מחיר. אכן, אין כאן רגע אחד של הרפיה. באדרם, אשר התנסה כבר בכל סוגי העשייה הקולנועית, מדרמות פסיכולוגיות (של מי החיים האלה, לעזאזל!) סרטי-אימים רציניים למחצה (דראקולה) ומשחקי מילחמה עתידניים (מיטחקי מילחמה), שוחה בשפת התמונות כמו רג במים, ויש להניח שהקהל יישב בפה פעור לכל אורך ההקרנה. לזכותו יש לומר, שהוא בחר שני שחקנים ראשיים שאינם חוששים מן התחרות של המכונות המככבות לצידם. מאלקולם מקדואל, בתפקיד איש-הצבא, גילם כבר את שיא הרשע האנושי בהתמוז המיכאני, וכל מה שיעשה היום – נבוי ככל שיהיה – זה עדיין חביב ותרכותי בהשוואה לאותה הרמות. ואילו רוי שיידר, אשר החזיק מעמד מול כריש קטלני במלתעות, שומר על עצמו גם בנסיבות אלה. ככל שהמישור סביב יהיה משובלל, אם האדם שמפעיל אותם אינו מעניין, הקהל ישתעמם, הוא קובע. ללא בני-האדם רעם כחול היה לכל היותר סרט תיעודי על מסוקים, בעל עניין מוגבל בהחלט. עם בני-אדם – זו דראמה מרתקת.

ואשר למטרה שהסרט הציג לעצמו: אם הצופים יחשבו על הסכנה הטמונה בכלים כמו רעם כחול, כפי שנתנו רעם על כרישים אחרי מלתעות – השגנו את מבוקשנו.

ברזיל

ברזיל, עד כמה שזה ישמע משונה, תופסת את המקום השלישי בין מפיקות הסרטים בעולם המערבי – יותר סרטים מצרפת, יותר מאנגליה, גרמניה או ספרד. רק ארצות-הברית ואיטליה מקדימות אותה. סטאטיסטיקה? אולי, אולם מעבר למספרים היבשים, יש לקולנוע הברזילי מסורת, יש לו הישגים ויש בו איכויות. ולא רק מן הסוג החשוף, שנראה בסרטים כמו דונה פלור נשואה לשניים או אני אוהב אותך.

שחקנית מנחה – אנסי ברשה קמיע הקסם של אוגון

את החולשות של הקולנוע הברזילי: הטיסה להיסחף בתוך אפיקים צדדיים של העלילה, להאריך יתר על המידה, להפוך כל דבר להגיגה. אבל למען האמת, גם חולשות אלה, אם מתבוננים בהן מן הזווית הנכונה, הופכות להיות יתרונות. ולבסוף, סרט שהכל בפסטיבלים האחרונים הצביעו עליו כעל היצירה החשובה ביותר של ברזיל בשנים האחרונות. שמו: סרגנט ג'טוליו, והוא פונה לצופים בכמה מישורים. יש מיסטיקה של אדם אשר מתעקש להיות אלמותי, יש בו הצצה לתוך עולמיה-פוליטיקה האלים של העבר האירוקו, יש בו מרכיב של מסעות המכסים חלק גדול מן המדינה – וגם זו תכונה אופיינית להרבה סרטים ברזיליים – ויש בו אותו האומץ להביא את הרמויות ואת העלילה עד לקצה גבול ההתפתחות שלהם, תהיה זו אבסורדית, מאימת או מפחידה ככל שתהיה. המטרה העיקרית של החדש הזה היא לשכנע את המפיצים הישראליים שיעזו להתנסות בסרטים קצת שונים מן השיגרה, שהם מגייסים ככל ימות השנה. כאשר לסרטים שבהם הכנסת מינימלית והרעיון מרשימים – יש להניח שלא יקשה על אמבראפילם למצוא קונים. כאשר לסרטים האחרים צריך לקוות שגם בין המפיצים נשארו כמה אחים, גיבורי תהילה, המוכנים לנסות.

בסרט ריו בבל, שכשמו כן הוא: טיול בתוך מאורות-החשק ועולמיה-ענוגות של העיר הגדולה, בריוק מה שתיירים רוקים מחפשים בלילות, ררך אגב, אפשר להוסיף במאמר מוסגר, שברזיל מייצרת מדי שנה כמות נכבדה של סרטים פורנוגרפיים, לא מעט תודות לחוקי-הצנזורה הגמישים למדי שם. מי שמחפש את עיקבות ה-סינמה נובו, אותה אטכולה אגרית של שנות השישים שהכחה בהלם את המערב בתעחתה, בעוצמתה וכבישרן שבה, ויכל למצוא אותם בכל הדרם, בתוך שני סרטים של ג'ולסן פריירה רוס-סאנטוס, אחד ממיסדי אותו הסינמה נובו. שני הסרטים שבהם הוא מיוצג כאן, חנות הקסמים וקמע הקסם של אוגוס, הם התפרצויות של צבע ומיקצב, של עולם-אגדה ההופך למציאות, של רמויות גדולות מן החיים, כמעט סמלים מהלכים על שניים – וכל זאת כסינוד-סיפור יוצא-דופן, הצע קדימה ואחורה בתוך הזמן, בטיבעיות מוחלטת. האוסר הראשון מספר על כושי שהפך גיבור לאומי אחרי שתיער את תולדות אבותיו, מן התקופה שבה מאפריקה, הסרט השני מספר על קמיע קסום שהעונד אותו הוא בלתי-פגיע, דבר המסייע לבעל הקמיע להפוך גיבור של העולם התחתון. שני הסרטים מציעים את הטוב ביותר, אבל גם

הזו, שגודלה כגודל יבשת ומיספר תושביה מגיע ל-130 מיליון. בכורות עולמיות. בעצם, אין סוג של קולנוע ברזילי שאינו מיוצג כאן. הפרשיות ההסטוריות באות ליד ביטוי בסרט בשם פאראיבה, אשה-מאצץ – סיפור-אהבה מעורב בפרשה פוליטית אמיתית, שהביאה בשנות השלושים את הרודן רוגאס לשליטון, שם נשאר 25 שנים. הסרט נעשה על-ידי כימאית ממוצא יפאני בשם טיווקה יאמאסאקי. יש בו כמה סצנות אהבה נועזות שלא יישכחו במהרה, והוא מאשר את ההבטחות שהבטיחה כימאית זו בסריטה הראשון על התיישבות אבות-אבותיה בברזיל. המוסר של הבורגנות מקבל כמה סתירות מצלצלות בהנשיקה של כרונו בארטו (בימאי דונה פלור) ומוצג בראי עקום ואכזרי בבורגני נדיב של פאולו תיאנו – סרט על מנהל-בנק שסרח על רקע הנס הכלכלי הברזילי של סוף שנות ה-70. סרט שלפי התסריט שלו עשוי להיות בעל משמעות גם במציאות הישראלית. אפילו הברזילי עוד לא הספיקו לראות סרט זה, המוצג כאן בבכורה עולמית. ועוד בכורה עולמית, למי שמחפש את ההעזה החריגה של תענוגות ריו. את כל אותם הדברים האסורים שמספרים עליהם בלחשיפה ניתן למצוא